

บทที่ 5

สภาพแวดล้อมทางการตลาด (Marketing Environment)

การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการตลาด มีประเด็นที่จะศึกษาต่อไปนี้

1. การตลาดเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม
2. องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการตลาด

1. การตลาดเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม

เราต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่า การตลาดเป็นส่วนหนึ่งในระบบของสภาพแวดล้อม ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องในหลักการที่ว่า การตลาดได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ ถ้านักการตลาดละเลยสิ่งเหล่านี้ก็นับว่าอันตรายต่อการจัดการทางการตลาด นักการตลาดจึงต้องวิเคราะห์แนวโน้มและความสำคัญของสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเกี่ยวข้องออกมาในรูปของโอกาสและอุปสรรค (Opportunity and Threat) หรือเรียกว่าเป็นส่วนของตัวแปรที่ไม่สามารถควบคุมได้ (Un-controllable Variables) ในการวางแผนทางการตลาดนักการตลาดมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค หรือที่เรียกกันติดปากว่า SWOT (S = Strength W = Weakness O = Opportunity T = Threat) ซึ่งเราศึกษามาแล้วในตอนต้น

2. องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการตลาด

องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่สำคัญประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมทางประชากร (Demographic Environment)
2. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Environment)
3. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment)
4. สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (Technological Environment)
5. สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน (Competition Environment)

6. สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Political Environment)
7. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment)

2.1 สภาพแวดล้อมทางประชากร

สภาพแวดล้อมทางประชากรสามารถส่งผลต่อการเป็นโอกาส (Opportunity) กับอุปสรรค (Threat) ซึ่งขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์หรือการมองเห็น (Vision) ของเรา เช่น อัตราการเกิดของประชากรเพิ่มขึ้นย่อมเป็นโอกาส หรือในสังคมเรามองเห็นจำนวนประชากรในแต่ละช่วงอายุหรือเรารู้ถึงโครงสร้างของอายุในสังคมย่อมจะเป็นโอกาสหรือการที่ประชากรมีการศึกษาเพิ่มขึ้น ย่อมจะเป็นโอกาสที่จะนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

1. อัตราการเกิดและการตาย ตลาดใดที่มีอัตราการเกิดของประชากรสูง ย่อมจะเป็นโอกาสในการขายสินค้าได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีความจำเป็นสำหรับทุกคน เช่น อาหาร ยารักษาโรค ของใช้ส่วนตัว และอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนสินค้าฟุ่มเฟือยหรือมีราคาค่อนข้างสูง จำนวนประชากรอาจจะส่งผลต่อการขายไม่มากเท่ากับสินค้าที่จำเป็น ในทางตรงกันข้ามถ้าตลาดใดที่มีอัตราการตายสูงก็จะส่งผลต่อปริมาณการขายของสินค้าในตลาด

2. ช่วงอายุของประชากร ในตลาดหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยโครงสร้างของอายุของประชากรแตกต่างกันไป ตลาดใดที่ประชากรมีช่วงของอายุอยู่เป็นจำนวนมากก็ย่อมจะส่งผลดีต่อการทำตลาด เช่น ถ้าตลาดใดมีช่วงอายุของวัยรุ่นเป็นจำนวนมากก็จะส่งผลทำให้สินค้าวัยรุ่นขายได้ดี หรือถ้าตลาดใดมีช่วงอายุของคนเราเป็นจำนวนมากก็จะส่งผลต่อสินค้าประเภทดูแลสุขภาพขายดีตามไปด้วย

3. การทำงานของสตรีนอกบ้าน ในปัจจุบันนี้สตรีต้องออกไปทำงานนอกบ้านก็จะส่งผลต่อความต้องการเครื่องแต่งกาย เครื่องสำอาง อาหารสำเร็จรูป หรืออาหารสำเร็จรูปที่จะช่วยลดเวลาในการปรุงอาหาร ตลอดจนบริการจากภายนอกบ้าน เช่น การใช้บริการซักรีดเสื้อผ้า เป็นต้น

4. การศึกษาของประชากร ประชากรที่มีการศึกษาย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจในตัวสินค้าได้เป็นอย่างดีก็จะส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าได้เป็นอย่างดี ประชากรที่มีการศึกษาจะส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ค่อนข้างจะมีคุณภาพ สินค้าที่มีความเป็นไปได้อันตรายก็จะได้ไม่ได้รับความสนใจ เช่น สินค้าที่ใส่สีสดใส สินค้าที่ใส่สารกันบูด

สินค้าที่ใส่สารปลอมปนอื่น ๆ ย่อมจะไม่ได้รับความสนใจ ทั้งนี้ เพราะผู้บริโภคที่มีการศึกษามีความรู้และตระหนักถึงความปลอดภัยค่อนข้างสูง

2.2 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

สภาวะของเศรษฐกิจย่อมส่งผลต่อยอดขายของกิจการ ซึ่งส่งผลทำให้เราต้องปรับกลยุทธ์หรือแผนทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย จึงเห็นได้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีผลต่อธุรกิจ

1. วงจรของระบบเศรษฐกิจ ในแต่ละวงจรของระบบเศรษฐกิจที่ประกอบด้วย 1) ระยะฟื้นฟู 2) ระยะเจริญรุ่งเรือง 3) ระยะถดถอย และ 4) ระยะซบเซา ซึ่งในแต่ละช่วงของวงจรเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อตลาด ช่วงที่เศรษฐกิจฟื้นฟูและเจริญรุ่งเรือง จะมีผลต่อการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนที่มากขึ้น ในช่วงถดถอยและระยะซบเซาจะส่งผลต่อการใช้จ่ายของประชาชนที่ลดลง

2. ผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้น การที่ผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นย่อมจะส่งผลต่อการจับจ่ายใช้สอย ซึ่งโดยปกติแล้วการที่ผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นมักจะอยู่ในช่วงเศรษฐกิจที่เจริญรุ่งเรือง สังคมใดที่ผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นย่อมจะเป็นโอกาสทางการตลาดที่จะขายสินค้าได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าที่ได้รับการยอมรับจากสังคม สินค้าที่ถูกซื้อด้วยอารมณ์และสินค้าที่มีราคาสูง เป็นต้น

3. การกระจายรายได้ของตลาด ในตลาดหรือเมืองที่มีการกระจายของรายได้ย่อมจะเป็นประโยชน์หรือเป็นโอกาสทางการตลาดที่จะขายสินค้าในปริมาณที่มากกว่าตลาดหรือเมืองที่มีการกระจายรายได้ไม่ดี ทั้งนี้ เพราะถ้ามีการกระจายรายได้ที่ดีก็หมายความว่าประชากรในเมืองนั้นจะมีรายได้ที่ใกล้เคียงกันและโดยส่วนใหญ่จะเป็นรายได้ที่อยู่ในระดับปานกลางที่มีอำนาจซื้อที่จะจับจ่ายใช้สอย ซึ่งต่างกับเมืองที่มีการกระจายรายได้ไม่ดีจะมีคนที่มีรายได้สูงอยู่ส่วนน้อยแต่จะมีผู้ที่มีรายได้ต่ำเป็นจำนวนมากเมื่อมองภาพแล้วจะไม่มีอำนาจซื้อต่อสินค้าในตลาด

2.3 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

การเพิ่มราคาของน้ำมันหรือพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยส่งผลต่อกิจการหรือการค้าค้นพบแหล่งพลังงานใหม่ ๆ ย่อมส่งผลในทางบวกให้กับกิจการ ถ้าพลังงานมีแนวโน้มลดลง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อกิจการและส่งผลทำให้กิจการต้องมีการปรับตัวใน

เผชิญหน้ากันมาก การวางแผนการตลาดก็เพียงแต่รักษาระดับส่วนครองตลาดของกิจการเอง

3) ระดับของการแข่งขันระดับต่ำ การแข่งขันที่เกิดขึ้นลักษณะนี้แสดงถึง สภาพของตลาดที่ไม่น่าสนใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ตลาดมีลักษณะที่เล็กหรือเรียกว่าเป็นตลาดย่อย (niche market) จึงทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจที่จะแย่งตลาดระหว่างคู่แข่งกันด้วยกัน อีกเหตุผลหนึ่งก็คือ มีคู่แข่งไม่มากทำให้บรรยากาศไม่คึกคัก นอกจากจะมีลักษณะของตลาดที่เล็กแล้ว อาจจะมีลักษณะที่ 2 อีกอย่างก็คือ ตลาดไม่เล็ก แต่มีสภาพของความอึดตัวค่อนข้างสูงจนทำให้การแข่งขันไม่เข้มข้นได้ หรือเป็นสินค้าที่ผู้บริโภครู้จักเป็นอย่างดีว่าไม่มีความแตกต่างและเป็นสินค้าที่ไม่สามารถจะเพิ่มปริมาณการบริโภคได้มาก อย่างเช่น ข้าวสาร น้ำปลา และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทอาหารที่ใช้รับประทานอยู่เป็นประจำ แต่กรณีนี้จะต่างไปจากสินค้าน้ำอัดลม น้ำดื่มที่มีการแข่งขันสูงเพราะว่าเป็นสินค้าที่สามารถเพิ่มปริมาณการบริโภคได้มาก

จากระดับของการแข่งขันดังกล่าวทั้ง 3 ระดับจะช่วยให้กิจการทราบว่า ถ้าเข้าไปในตลาดมีการแข่งขันแต่ละระดับแล้ว ก็ควรจะวางแผนกลยุทธ์การแข่งขันอย่างไร จึงจะทำให้ไม่เพลี่ยงพล้ำได้ และนำไปสู่การจัดเตรียมงบประมาณการตลาดไว้ล่วงหน้าได้ เพราะรู้ว่าใครที่เป็นคู่แข่งสำคัญในตลาดนั้น ๆ

2.6 สภาพแวดล้อมทางการเมือง

การออกกฎระเบียบของทางราชการย่อมส่งผลต่อกิจการหรือธุรกิจได้ ตัวอย่างการเพิ่มอัตราภาษีย่อมส่งผลต่อยอดขาย หรือการห้ามใช้สารประกอบในยาประเภทแก้ปวดย่อมส่งผลต่อยอดขาย

2.7 สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมก็มีผลต่อการตลาดได้ เช่น การยอมรับวัฒนธรรมสมัยใหม่ด้วยการนิยมรับประทานอาหารกินไหว (Fast Food) หรือการยอมรับร้านค้าที่ตกแต่งอย่างสวยงามสบายตา และมีเครื่องปรับอากาศย่อมส่งผลต่อกิจการดังกล่าว

*****

คำถาม

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับโอกาสทางการตลาดอย่างไร อธิบาย
2. ให้ท่านวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดของธุรกิจขายรถยนต์ส่วนบุคคลว่ามีอะไรบ้าง อธิบาย
3. จากข้อ 2. ท่านสามารถนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์ทางการตลาดอย่างไร อธิบาย

ภาคผนวก

ภัยหรือภัยคุกคาม

THREAT AND OPPORTUNITY

เมื่อปลายเดือนมิถุนายน ที่ผ่านมาประเทศเดนมาร์กได้สั่งห้ามนำเข้าขอสปรงรสจากประเทศไทย เนื่องจากตรวจพบสาร 3-MCPD ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งปนอยู่ในขอสปรงรสหลากหลายยี่ห้อที่นำเข้ามาจากประเทศไทยด้วย

ทางการเดนมาร์กกำหนดให้ขอสปรงรสมีสาร 3-MCPD อยู่ในปริมาณไม่เกิน 0.05 มิลลิกรัมต่อหนึ่งกิโลกรัม แต่ขอสปรงรสจากประเทศไทยมีสารชนิดนี้อยู่สูงถึง 0.27 มิลลิกรัม/กิโลกรัม ซึ่งเกินกว่าระดับที่ทางการประเทศเดนมาร์กกำหนด จึงถูกสั่งห้ามนำเข้า

สาร 3-MCPD (Monochloro propanel 2 – dial) เป็นส่วนประกอบสำคัญของขอสปรงรส

คณะกรรมการวิทยาศาสตร์ยุโรปว่าด้วย เรื่องอาหารได้เคยตีพิมพ์ความเห็นในปี 2537 ว่าสารชนิดนี้เป็นพิษต่อชีวภาพและเป็นสารที่อาจก่อให้เกิดมะเร็งชนิดหนึ่ง

หลังจากข่าวการเริ่มห้ามนำเข้าขอสปรงรส จากประเทศไทยแพร่สะพัดตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมา คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เพิ่งเริ่มออกมาแถลงข้อเท็จจริงโดยกล่าวว่าจากการประชุมหารือกับนักพิษวิทยา จากมหาวิทยาลัยมหิดลและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังไม่สามารถชี้ชัดว่าสาร 3-MCPD ก่อให้เกิดมะเร็งในคน

อย. อ้างว่าผลการวิจัยจากการทดลองกับสัตว์บางชนิด เช่น แมลงหวี่สามารถผลิตเอ็นไซม์ชนิดหนึ่งซึ่งสามารถทำลายสารนี้ได้ ซึ่งคนก็มีสารชนิดนี้อยู่เช่นเดียวกันจากข้ออ้างอิงดังกล่าวอัตราการเสี่ยง จากการรับประทานขอสปรงรสที่มีส่วนผสมจนกลายเป็นโรคมะเร็ง เพราะปริมาณที่คนรับประทานนั้นต่ำกว่าปริมาณที่จะก่อให้เกิดโรคมะเร็งได้

และ อย. ก็ไม่กำหนดปริมาณการบริโภคที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายด้วย

“ขณะนี้เกิดความตื่นตระหนกในประชาชนว่า ซอสปรุงรสมีความปลอดภัยหรือไม่ ผมเรียนว่า ยังบริโภคได้ตามปกติไม่มีอันตราย” นพ.ศิริวัฒน์ ทิพนรัตน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา กล่าว

“อยากเตือนประชาชนว่าอย่าตื่นตระหนกกับเรื่องดังกล่าว อย.ยืนยันว่าได้พยายามทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคอย่างเต็มความสามารถหากตรวจพบว่า ซอสปรุงรสชนิดนี้ไม่มีปริมาณสารชนิดนี้ที่ก่อให้เกิดอันตรายจะดำเนินการขั้นเด็ดขาดทันที”

แม้ อย.จะระบุว่าปริมาณสาร 3-MCPD ไม่มีอันตรายหากไม่รับประทานสูงถึง 1,000 ลิตร แต่ทว่าบริษัทผู้ผลิตซอสบางยี่ห้อไม่เห็นเช่นนั้น เพราะชาวที่ออกมาได้ก่อให้เกิดวิกฤติกับบริษัทอย่างมาก

เพราะไม่ใช่ผู้บริโภคทั้งหมดจะเชื่อว่าตามที่ อย.กล่าว ผู้บริโภคที่ห่วงใยสุขภาพของตนเอง และคนในครอบครัวยินดีที่จะรับประทานซอสปรุงรสที่ไม่มีรสชนิดนี้ดีกว่าที่จะเสี่ยงรับประทานซอสที่มีสารชนิดนี้ปนอยู่ในปริมาณมากกว่าที่ประเทศเดนมาร์กกำหนด

บริษัทหยัณห่อหยุนซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ผลิตซอสอีวรายใหญ่และส่งไปจำหน่ายต่างประเทศเปิดแถลงข่าวหลังจากเกิดกระแสข่าวห้ามนำเข้าซอสปรุงรสจากไทยสะพัดออกไป

วิเชียร ตั้งสมบัติวิสิทธิ์ ประธานกรรมการบริหาร บริษัทหยัณห่อหยุนได้ออกมายืนยันว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด เพราะหยัณห่อหยุนไม่ได้ส่งสินค้าไปจำหน่ายที่ประเทศเดนมาร์ก ที่อาจจะมียางอยู่ในตลาดนั้นอยู่บ้างเป็นเพราะตัวแทนจำหน่ายสินค้าในไทยส่งไปจำหน่าย

ขณะที่สมหวัง ตั้งสมบัติวิสิทธิ์ กรรมการบริหารฝ่ายการตลาดกล่าวว่าผลิตภัณฑ์ของหยัณห่อหยุนที่ส่งออกไปยังประเทศอื่นๆไม่ถูกห้ามนำเข้า เพราะไม่อยู่ในข่ายของซอสปรุงรสหรือซอสอีวที่สกัดจากสารเคมี แต่เป็นซอสอีวหมักบ่มด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติ

“สินค้าที่มีปัญหาในขณะนี้ก็คือ ซอสปรุงรสที่มีสาร 3-MCPD เป็นส่วนประกอบ ส่วนซอสอีวชาวนั้น ผมรับรองว่าไม่มีสารดังกล่าวผสมอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นยี่ห้อใดที่ผ่านกระบวนการผลิตด้วยวิธีการหมักตามธรรมชาติจึงมีความปลอดภัย”

ผู้บริหารบริษัทหยัณห่อหยุน กล่าวต่อไปว่าสาเหตุที่ผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม่ได้รับผลกระทบนั้น เป็นเพราะผลิตภัณฑ์ของบริษัทเป็นซอสอีวธรรมชาติและได้รับการรับรองความปลอดภัยจากสาร 3-MCPD จากแล็บในญี่ปุ่น นอกจากนี้ทางประเทศ

อังกฤษยังได้เก็บตัวอย่างสินค้าในตลาดไปตรวจหาสาร 3-MCPD ก็ไม่ปรากฏสารดังกล่าวในผลิตภัณฑ์ของบริษัท

สมชาย ตรงจิตติเกษม กรรมการบริหารฝ่ายโรงงานชี้แจงถึงความแตกต่างระหว่างซอสปรุงรสและซีอิ๊วว่า ผลิตภัณฑ์ของหยั้न्हอว่หยุ่นได้มาจากการหมักจากถั่วเหลืองซึ่งเป็นวิธีการตามธรรมชาติโดยปกติต้องใช้เวลาหมักกว่า 6 เดือนขึ้นไป

ขณะที่ซอสปรุงรสจัดเป็นซีอิ๊วทางเคมี ซึ่งได้มาจากเกลือเข้มข้นมาย่อยถั่วเหลืองที่ผ่านการสกัดน้ำมันออกไปแล้ว ใช้เวลาประมาณ 3 วัน จากกระบวนการผลิตซีอิ๊วเคมีทำให้เกิดสารปนเปื้อน 3-MCPD

สมหวัง ยังได้ให้คำรับรองว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทนอกจากกระบวนการผลิตจะปลอดภัยแล้วบริษัทยังร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานจากประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย

ดังนั้น จึงยืนยันได้ว่าผลิตภัณฑ์ซีอิ๊วและซอสถั่วเหลืองของบริษัทหยั้न्हอว่หยุ่นปลอดภัยจากสาร 3-MCPD ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งอย่างแน่นอน

1. บทวิเคราะห์

เมื่อประเทศเดนมาร์กห้ามนำเข้าซอสปรุงรสจากประเทศไทย โดยระบุว่าซอสปรุงรสจากประเทศไทยมีสาร 3-MCPD ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งสูงกว่าปกติ คือมีสารดังกล่าวสูงถึง 0.27 มิลลิกรัม/กิโลกรัม จากที่กำหนดไว้ไม่เกิน 0.05 มิลลิกรัมนั้น แม้จะไม่ได้ระบุว่าเป็นซอสปรุงรสยี่ห้อใด แต่ทว่าบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายซอสปรุงรสที่ทำมาค้าขายในเมืองไทยต่างก็ร้อน ๆ หนาว ๆ อยู่ไม่เป็นสุขทั้งสิ้น

เพราะคณะกรรมการอาหารและยาที่ไม่เคยมีมาตรฐานเกี่ยวกับสารก่อมะเร็งชนิดนี้ออกมาอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตามการนั่งเจียบของทั้งฝ่าย ออย. และบริษัทผู้ผลิตซอสปรุงรสนั้นไม่อาจคลี่คลายวิกฤตการณ์ได้

ยิ่งเวลาผ่านไปกลุ่มผู้บริโภคก็เริ่มสงสัยว่า ผลิตภัณฑ์ซอสปรุงรสยี่ห้อไหนของบริษัทใดกันแน่ที่ถูกห้ามนำเข้าจากประเทศเดนมาร์ก และ ออย. จะทำการชี้แจงเกี่ยวกับการก่อมะเร็งตัวนี้อย่างไร

ความวิตกกังวลจากข่าวดังกล่าว ได้กลายเป็นความตื่นตระหนกจนระงับไม่อยู่ กระทบ อย. ต้องออกมาแถลงข่าวดังกล่าวด้วยความคลุมเครือกล่าวคือไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับสารก่อมะเร็ง 3-MCPD

มาตรฐานของเดนมาร์กคือ ห้ามมีสารดังกล่าวเกิน 0.05 มิลลิกรัม/กิโลกรัม ขณะที่ผลิตภัณฑ์ซอสปรุงรสของไทยมีอยู่สูงถึง 0.27 มิลลิกรัม ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานโลกมากนัก

อย่างไรก็ตาม หาก อย. ยึดมาตรฐานโลกดังกล่าวมาใช้กับตลาดไทยก็ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการซอสปรุงรสของไทย ดังนั้นเมื่อ อย. ระบุถึงงานวิจัยว่าแมลงหิวมีเอนไซม์ที่สามารถกำจัดสาร 3-MCPD ได้และคนซึ่งมีเอนไซม์ชนิดนี้ก็กินาก็จะกำจัดสารชนิดออกไปได้เช่นกัน นอกจากนี้รณรงค์ให้เลิกใช้ภาชนะพลาสติก อย. ยังย้ำว่าหากไม่รับประทานซอสปรุงรสถึง 1,000 ลิตร ก็ไม่น่าจะเกิดอันตราย โดยปกติแล้วคนไทยรับประทานซอสปรุงรสปีละ 1,000 ซี.ซี. เท่านั้น

แม้จะเป็นการแถลงการณ์ที่ฟังดูทะมัดทะแมง ๑ แต่ก็ทำให้ผู้บริโภคจำนวนหนึ่งที่ยังมีความเชื่อมั่นต่อการแถลงการณ์ของ อย. คลายความตื่นตระหนกลงไปได้ แต่ทว่าสำหรับผู้ประกอบการแล้ว วิกฤตยังไม่คลี่คลายเพราะผู้บริโภคมองต้องการหลีกเลี่ยงสารก่อมะเร็งอย่างถาวรดีกว่าจะเสี่ยงสะสมสารชนิดนี้ในร่างกาย

ดังนั้นถึงคราวของผู้ประกอบการแล้วที่จะคลี่คลายวิกฤตของตนเอง

บริษัทหยัณห่อหยุ่น ออกแถลงข่าวในเวลาไล่เลี่ยกันกับการแถลงข่าวของ อย. จึงอาจเป็นไปได้ว่ามีการเตรียมการด้านนี้ไว้แล้ว ซึ่งเป็นแผนงานที่ถูกต้องเนื่องจากวิกฤตครั้งนี้เกิดจากกฎเกณฑ์ของทางการเดนมาร์ก ดังนั้นผู้บริหารหยัณห่อหยุ่นต้องรอให้อย. ซึ่งเป็นเสียงของทางการ “ออกโรง” เสียก่อน จากนั้นจึงถึงคิวของหยัณห่อหยุ่น

ขณะที่บริษัทอื่น ๆ เจียบ ผู้บริหารหยัณห่อหยุ่นกลับเห็นว่านี่คือ “โอกาสในวิกฤต” สื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม่มีสารก่อมะเร็ง 3-MCPD

ผู้บริหารหยัณห่อหยุ่น เตรียมการมาได้ดีมากในด้านการ “สื่อกับสาธารณชน เพราะประเมินน้ำหนักแล้วว่าข่าวการห้ามนำเข้าซอสปรุงรสที่เดนมาร์ก โดยที่สื่อไม่ได้ระบุว่าเป็นผลิตภัณฑ์ของบริษัทใดนั้นส่งผลเสียหายต่อบริษัทด้วย หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปยอดขายคงตกและข่าวแบบหากต่อปากนั้นแพร่สะพัดได้อย่างรวดเร็วราวกับโรคระบาด

การสื่อถึงสาธารณชนอย่างรวดเร็วโดยจัดแถลงข่าว และนำผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับตั้งแต่ประธานกรรมการบริหาร ผู้บริหารด้านการผลิตและผู้บริหารด้านการตลาด มาให้ข้อมูลต่อสื่อมวลชนทุกแขนงโดยพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าผลิตภัณฑ์ของตนเองปลอดภัย

แต่ทุกคนก็พูดในปริวิตที่ตนเองทำงาน

วิเชียร ตั้งสมบัติวิสิทธิ์ ประธานกรรมการบริหาร แสดงจุดยืนในด้านการรักษาคุณภาพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยแสดงเครื่องหมายรับรองคุณภาพต่าง ๆ เช่น ISO 9002, ประกาศนียบัตรรับรองระบบวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิต (HACCP) และประกาศนียบัตรรับรองหลักเกณฑ์และการผลิตอาหารที่ดี (GMP)

ส่วนสมหวัง ตั้งสมบัติวิสิทธิ์ กรรมการบริหารด้านการตลาด ออกมาพูดถึงการไม่ได้รับผลกระทบด้านการตลาดจากกรณีนี้ และย้ำเรื่องการปลอดภัยจากสารก่อมะเร็ง โดยยกกรณีการผ่านการรับรองจากห้องแล็บญี่ปุ่น และการผ่านการทดสอบจากการเก็บกลุ่มตัวอย่างของประเทศอังกฤษ

ด้านสมชาย ตั้งจิตติเกษม กรรมการบริหารฝ่ายโรงงานออกมาชี้แจงโดยแสดงข้อมูลด้านกระบวนการผลิตของหยัณห่อหยุ่น ว่าปลอดภัยเพราะผลิตด้วยกระบวนการทางธรรมชาติ

การเป็นผู้ผลิตที่ออกมาสื่อถึง ผู้บริโภคผ่านสื่อมวลชนอย่างทันควันเพียงรายเดียว พร้อมแสดงเหตุผลอย่างชัดเจนนั้น ทำให้หยัณห่อหยุ่นรอดพ้นจากการเป็นบริษัทผู้ต้องสงสัย

และทำให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม่มีสารก่อมะเร็งแน่นอน

ขณะที่บริษัทอื่นยังเงิบบั้นจะส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนยี่ห้อมารับประทานผลิตภัณฑ์ของหยัณห่อหยุ่นที่ปลอดภัยก่อมะเร็ง ยอดขายจะเพิ่มขึ้น

ถือว่าเป็นการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

แหล่งที่มา : Case Study 4.0

อ่านเกม อ่านกลยุทธ์ วิเคราะห์ธุรกิจไทย หน้า 121 – 126.

2. ประเด็นทางการตลาดของ “หยั้หน่วหยั้หน่ว”

จากกรณีศึกษาหยั้หน่วหยั้หน่วและบทวิเคราะห์ที่ปรากฏข้างต้น เราสามารถที่จะวิเคราะห์ออกมาในเชิงหลักวิชาของการจัดการการตลาดเป็น 3 หัวข้อดังนี้ 1) ประเด็นอุปสรรคทางการตลาด 2) ผลกระทบของประเด็นอุปสรรค และ 3) แนวทางแก้ไขประเด็นอุปสรรค

1. ประเด็นอุปสรรค (Threat) ทางการตลาด

อุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นการสั่งห้ามนำเข้าซอสปรุงรสที่มีสาร 3-MCPD ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง ในปริมาณไม่เกิน 0.05 มิลลิกรัมต่อหนึ่งกิโลกรัม

2. ผลกระทบของประเด็นอุปสรรค

เมื่อมีข่าวการสั่งห้ามดังกล่าวมาแล้วก็ส่งผลกระทบต่อกิจการดังนี้

1. ผู้บริโภคเกิดความหวั่นวิตกในเรื่องความปลอดภัยในการบริโภคซอส
2. ส่งผลกระทบต่อยอดขายได้ในอนาคต ถึงแม้ว่าจะส่งผลกระทบไม่มาก

3. แนวทางแก้ไขประเด็นอุปสรรค

สิ่งที่ทางบริษัทควรจะทำปฏิบัติแม้ว่าจะไม่ได้รับกระทบโดยตรง แต่ก็ไม่ควรจะหยุดนิ่งเฉย แนวทางแก้ไขจะประกอบด้วย

1. การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้บริโภคที่ยังคลุมเครือเพื่อจะสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นในวิกฤตของสถานการณ์ ซึ่งทางบริษัทไม่มีสารก่อมะเร็งดังกล่าว
2. แสดงเครื่องหมายรับรองคุณภาพ เช่น ISO 9002 ประกาศนียบัตรรับรองระบบวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิต ประกาศนียบัตรรับรองหลักเกณฑ์และการผลิตอาหารที่ดี
3. ให้ข่าวเรื่องการผ่านการรับรองจากห้องแล็บที่ญี่ปุ่น และผ่านการทดสอบจากการเก็บกลุ่มตัวอย่างของประเทศอังกฤษ
4. ให้ข่าวชี้แจงถึงกระบวนการผลิตของบริษัทปลอดภัย เพราะเป็นการผลิตด้วยกระบวนการทางธรรมชาติ
5. แนวทางแก้ไขต้องรีบกระทำทันทีไม่ควรปล่อยให้เนิ่นนาน

*****